

Nemzeti Társalkodó

Szombaton, $\frac{7}{31}$ = Július' 31-dikén

1830

A' Bell-Lancaster Oskolá-
ja' hóvehb Megesmertetése.

La bienfaisance exercée sur tout un peuple, rapproche l'homme de la divinité = Egy egész népen gyakorlott jótétemény, közelíti az embert az Istenséghez.

La bonne éducation de la jeunesse est une chose, d'ou dépend la félicité des royaumes et des peuples = Az ifjúság' jó neveltetése olyan dolog, melytől függ a' birodalmak' és nepek' boldogsága.

A' keletindiai ánglus Társaság egy Kollégyomot állított-fel 1786-ban, Madrásban, az európai katonák' árvái' számára. Bell Úr, a' Szt. György' vára' akkori Káplánja, fő-felvigyázónak tététt abban. Ezen nemes lelkű emberbarát, előre érezvén, azon oskola' jóltévő következeit az emberi Nemzet' boldogságára-nézve, nagy summákat fordított árá, tulajdon vagyonyjából. De az oskola, telljesedésbe vételének felettébb sok akadályjai valának: ezen árva gyermekek, többnyire, nyomorúságban és vétekből nevedtek; mivel' tsak a' romlottságnak és kitsapongásnak szomorú példáit volt alkalmatoságjuk szüntelen látni. Más-felől, a' Tanítók, kiket magának segédül akart felvenni, nem voltak árá alkalmatosok, és nem is akarták a' ne-

mes zéltelősegélleni. Ezen kedvetlen környúlások között, azon felséges gondolatra vetemedik Bell Úr, hogy a' gyermekek között a' legerköltösebbeket és legtaníthatóbbakat, kiválassza, és azok által (mihelyt valamit tölle tisztán megtanultak) a' gyengébbeket taníttassa. Ilyen módon lettek a' Tanítványok, mégpedig a' legrövidebb úton, Tanítókká, kiknek kötelességek volt, ismét új Tanítványokat tanítani és nevelni.

1791-ben jövéen Bell Úr Angliába, ott, 1797-ben, egy Munkát adott-ki ezen Költönös Tanítás' módjáról, melynek, megbetsülhetetlen jóltévő következeitől minden nemes érzésű ember meggyőződén, tüstént annyi buzgó pártfogói lettek (mind Eggyesületek, mind tehetős eggyes Személyek), hogy 7--8 esztendő alatt 60 ezer gyermeknél több neveltetett ezen oskolában, mégpedig, —ingyen.

Lancaster Úr (egy örökös tiszteletet érdemlő Kvakker) sokat tökéletesítvén ezen új nevelés-módon, 1798-ban egy nevezetes oskolát állított-fel a' mesteremberek' és földmivelők' gyermekei' számára, egyszersmind könyvet is adván-ki rólla. Ezen új nevelés-mód tüstént közönséggé lett, és nemes buzgósággal pártfogoltatott's mind inkább pártfogoltatik ma is Angliában, Frantzia-

Muszka-, Burkus-, Svéd-, Nápoly- és Görögországokban, Észak-amerikában, Kelet-Indiában sat.; mely által ezen újj oskolák' és az azokban neveltetett gyermekek' száma, szerfelett nagyra szaporodott. Nevezetes ezen boldogító nevelés-módról még, az is, hogy az, nem csak a' gyermekeknek és Katonáknak lett közönséges oskolájává, hanem a' meglett embereknek is. London' környékében, sok, 50 -- 40's több esztendősi férfiak, szégyenlén hogy a' gyermekek jobban tudnak írni, olvasni, számotvetni, ügyesebbek és jobbak náluknál: összeegyeztek és állottak 's önkéntesen tanítványai lettek a' Lancaster' oskolájának, melyben őket egy 20 esztendősi Ifjú tanítja, neveli, ügyesíti és jobbítja. Főszélja és törekedése ezen megbetsülhetetlen oskolának eleitől-fogva az, hogy a' Státus' minden szegény sorsu tagjainak alkalmatosságot adjon, gyermekeit ingyen neveltetni.

Ezen oskolának, már meglett követkeéseiből ítélve, hasznai, számtalanok: pl. rendhez és pontossághoz (éppenséghhez)-szokás, serénység és ügyesség, engedelmesség, hivatalban fel-nem fuvalkodás és szelidség, teméntelen időnyerés, az eszes és szorgalmatos gyermeknek, a' gyenge eszű és rest gyermekek által nem akadályoztatódása (ezen feletébb káros tulajdonsága az eddigvaló tanítás' módjának, fájdalom! igen is igaz); továbbá: igasság-szeretet, igazi erköltsi jobbulás, 'sat. — Nevezetes megjegyzést érdemel az, hogy Száz-ezer, (100,000) gyermek között, kik a' Bell Lancaster' oskolájában neveltettek (ingyen), mégtsak egy sem esett valamely nagy vétékbe, mégtsak egy sem idéztetett törvény eleibe, a' mi azelőtt száma nélkül megszokott történni. Vestmóreland Grófságban, a' hol ez az újj nevelő-intézet tsupán magános személyek által állítottot-

fel és pártfoglaltatik, 36's több esztendősk alatt, mégtsak egy Vesztés (halálos büntetés)-sem történt; sőt 1805-ben, mégtsak fogságot sem szenvedett, senki az egész Grófságban.

De, még-nevezetesebb és szembe-tünőbb a' Skotzia' mostani, és ez előtti állapotja. Egy skótziai régi Író azt mondja: "Skótziában, 1696-ban, két-száz-ezer személy köldült házról-házra, kik között legalább száz-ezer, minden törvény, vallás és erkölts nélkül élt, 's a' lopás és gyilkosság' vétékét nem ritkán gyakorolta; férfiak és asszonyok egyaránt a' szüntelen tartó részegségben, káromkodásban, esküvésben, szitkozódásban és verekedésben fetrengettek; mely vétéknek gyökerestől kiirtására-nézve, a' bölts Uralkodás, a' nevelés' megjobbítását tartván legtzélarányosabb eszköznek, 1698-ban minden skótziai Eklésziában oskolát állított-fel, a' Tanítók' fizetésére elégséges pénzt rendelvén. Ezen jóltévő bölts intézet által a' nagy mértékben vad Skótzia, egy olyan Országgá formálódék, melyben legkevesebb véték gyakoroltatnak minden országok között; húszezer ember között alig lehet egy rosszat találni. Mind a' régi, mind az újjabb Írók megegyeznek Arisztotelessel abban, hogy "a' Birodalmok' és Népek' boldogsága az Ifjúság' neveltetésétől függ." A' mely országban az Ifjúság jó erköltsökben, szelidségben, isten-félelemben, hasznos esmeretekben és szokásokban neveltetik; ott, a' józan-ság, szorgalmatosság, rendtartás, pontosság, felebaráti szeretet, Előjárók és törvények erántvaló engedelmesség, 's több jók, tsalhatatlanul magoss pontra (tetőre) emelkednek: mely jóltévő tulajdonságok a' Lancaster' oskolájában elvalhatatlanul megtaláltatnak. A' nevelé-lenség és tudatlanság tézsi az embert gonombává, henyévé, bizodalmatlanná, ma-

kattsá és engedetlené, egy szóval: Szülőanya a' vétkeknek. Nevelni és jobbítani kell a' földnépét; mert tsak így lehet bődög akarmely Nemzet: egy szertő apa, tsak úgy bődög, ha jó gyermekei vagynak.

Azt gondolhatná valaki első tekintettel, hogy ezen új nevelés-módnak, tzelja volna, a' mesteremberek' és szántóvetők' gyermekeit, sorsok felett, tudósokká és megvilágosodottakká formálni; éppen nem: legyen minden-ki tökéletesen megnyugodva az eránt, hogy ezen gondolat sem a' Dr. Bell, sem a' Lancaster' elméjében soha még-tsak mégsem fordult; mely dolognak igazságáról Európának számtalan nemzetei, hosszas tapasztalások után, napról-napra mind inkább-inkább meggyőződnek. Tsupán jóltévők és bődögítők ezen nevelés-módjának következesei; ennek köszöni sok ország az Ifjúság között közönségessé lett szép rendet és tzelarányos fenytéket; ennek, a' költség' megkiméllését a' nevelésben; ez okozta a' földnépének szembetünö erköltsi jobbulását; e' tanítottamag az Ifjúságot az élet' óráit haszonnal tölteni-el, melyeket azelőtt igen gyakran a' henyeségnek és más káros dolgoknak áldozott-fel; e' lett szülőanya sok jó szokásoknak és a' hasznos könyvek' olvasásának; e' volt eleitől-fogva egyik hathatós elősegéllője az igyekezetnek (industria), mely nélkül egy országsem virágozhatik; e' tanította-meg a' szegény földnépét, sorsával és állapotjával megelégedni, kötelességeit tisztán megismérni, azokat pontosan és zúgolódás nélkül teljesíteni, és engedelmeskedni. Még a' Jésum' mennyei tudománnya' bődögítő munkásságának is felettébb nagy akadáljára vagyon a' földnépe' neveletlensége ('s pedig e' teszi a' nemzet' nagyobb részét). A' ki mindezeket így érzi, és hazánk' valódi állapotját tisztán

isméri, az, minden-bizonytal lelkes pártfogója lesz a' köznép' neveltetésének, mellyet ezen felvett új mód szerént lehet legrövidebb úton, legkevesebb költséggel, és legtzelerányosabban kivinni (!, végre-hajtani). Ha a' föld, miveletlen; a' legjobb mag is elvész benne. — De lássuk már röviden —

A) *Az Épületet*, hozzá tartozóival együtt. — Az épület 4 szegeletre, földszint egészes, és olyan helyre legyen építve, a' hol sok szegény, de munkás emberek laknak. Nagyságát a' gyermekek száma határozza-meg. Az épület' hosszasága két-annyi legyen mint annak szélessége, és a' magasságának arány-mértékben (szeresen = proportionalva) kell ezekkel lenni. De a' hol pénz nints, olyan épületben nevel az ember, a' milyen van. 8 láb (talp) hosszaság, elég 8 gyermeknek 'sat. Egy gyermek ülésnek 14 hüvejk szélességü hely kívántatik. A' szoba' alpadlatja (padimentum) jóval felljebb legyen a' külső föld' színénél. Az ablakok legyenek 6 lábbal felljebb a' házföldjénél, és jó szélesek. A' házföldje lejtős legyen, mint a' Játékszínekben szokott lenni, melynek alsóbb végén ülvén a' Tanító, de magassotska helyen, egyszerre szembe nézheti minden tanítványait. Az ajtó, közel legyen a' Fő-Tanító' székehez, hogy a' gyermekek' ki's bé járásakor, felkelés nélkül, rendet tartathasson. A' fő-Tanító' asztala az ülés' magasságához legyen alkalmaztatva, melynek hossza 10 -- 12 talp, széle 2.1/2, legyen két záros asztalfüja, melybe holmiket bé lehessen zárni. A' gyermekek' asztala hárántékos legyen egy-kevésé, és minden 14 hüvejknyi távolságra egy-egy kerek fejú szegélyen belé verve az író táblák' és spongyiák' számára, az asztalok' szegeletei kerekék, ne hegyessek legyenek, hogy a' gyermekek meg ne üthessék magokat.

Minden asztal' végén légyen egy fiók, plajbász' s egyéb' számára, és egy kerekük, a' *Telegraphe*-nak. A' kezdő gyermekek' asztalai ne légyenek hárántékosok, hanem egyenesek, ezeknek két szélén párkányok vagynak, mellyek közzé fővény töltetvén és elsimíttatván, ebben tanúlják a' gyermekek a' betűket írni mutató újjokkal. Az írás-, olvasás- és számvetésmustrák szegen függenek, melyeket az Al-Tanítók egy, 2 talp hosszúságú hegyes vesszővel mutogatnak; ezen vesszőnek egyik vége vastagabb lévén, megfúratik, és, mikor nem használtatik (hasznát nem vészik) kötőjénél-fogva a' szegre akasztatik. Ezekén kívül, vagynak a' szegre függesztve jutalom és büntető tzedulák, mellyek a' gyermek' nyakába akasztatnak. A' *Telegraphe* áll egy 5 talp-hosszaságú kerek páltzából, melynek felső végén négy szegü deszka van; ennek egyik oldalán a' *Classis* neve, a' másikon Pr. betű van írva; ez a' két betű ezt teszi: "probáltathatik", vagy értetőbbben: mikor az Al-Tanító a' gyakorlást elvégezte, tehát a' Pr. betűs oldalát a' *Telegraphe*-nak a' Fő-Tanító felé fordítván, azt adja annak tudtára, hogy az a' *Classis* már mindent elvégezett, és megpróbáltathatik. A' szoba-fűtés tsők által legtzeláran yosabb és óltóbb. Kell egy fali-óra, és egy tsengettyű, mely által a' Fő-Tanító figyelmezteti a' gyermekeket parantsolatja' telljesítésére; rendtartásra és tsendességre. Az író-tábla, elől, a' főrevaló pedig hátul függ mindenik gyermeknek nyakában (mitsoda szép rend, még az apróságokban is!). Vagynak a' Fő-Tanító' kezében egynehány válogatott szép, lelket nemesítő, és minden tekintetben épületes erköltsi könyvek, de a' mellyeket tsak a' 8-ik *Classis*nak ad-ki olvasás végett; ezek között vagyon a' *Szent Biblia* is. Vagynak szép jutalom könyvek és játtzó eszközök is,

mellyek a' gyermekek' feje felett szegen függenek. Vagynak több *Laistro*ok, mellyekbe a' szorgalmatos és rest gyermekek' nevei, mint szintén azoknak hibái is, naponként pontoson beíratnak és felolvasatnak.

B) Ezen nevelő Intézet' alkotó részeit. — Az olvasásra és írásra-nézve, osztatnak a' gyermekek 8, a' számvetésre-nézve pedig 10 *classis*ra. Erről alább. Az idő' elosztása. Dél-előtt. — A' gyermekek' nevei' felolvasása és könyörgés, 15-minuta. A' Könyörgést a' fő-tanító olvassa, ahoz illő hangon és tisztelettel.

1-ő Írásbeli gyakorlás	- - - -	15 min.
Olvasásbeli	- - - -	45 min.
2-ik Írásbeli gyakorlás	- - - -	90 miu.
Az al-tanítók olvasnak	- - - -	15 min.
Dél - után.		
Név-olvasás	- - - -	10 min.
1-ő Írásbeli gyakorlás	- - - -	15 min.
Olvasásbeli	- - - -	45 min.
Számvetés	- - - -	50 min.
Az Al-tanítók olvasnak	- - - -	15 min.
Könyörgés	- - - -	5 min.

= 5 óra. Nyárban a' számvetés-tovább tart egy órával. Míg a' 4 utolsó *classis* számvetést tanul, addig, a' 4. első ír.

Tanítás' módja.

a) Írás.

1-ő *Classis*. — Ezek, a' betűket írják a' fővénybe, különböző formákban, a' mustrák (exemplar) szerént:

2-ik *Classis*. — Ezek, két betűből álló szótagokat (syllaba) írnak, nem fővénybe, hanem palakő (foszlángkő)-táblákra. Ezek, megigazíttatván, ledörgöltetnek spongyiával, és újjra kezdik ezen gyakorlást.

3-ik *Classis*. — Ezek, 3 betűből álló szótagokat írnak.

4-ik *Classis*. — Ezek, 4 betűből állókat

5-ik *Classis*. — Ezek, egész szokat, de tsak egy tagukat írnak.

6-ik Classis. — Ezek, 2--3 tagból álló szókat írnak.

7-ik Classis. — 3-4-5 tagu szókat.

8-ik Classis. — Ezek is azt írják a' mit a' 7-ik Classisbeliek, tsak-hogy ezek, bizonyos napokon tentával is írnak papirosra.

b) *Olvadás.*

Ha az olvasás' ideje eljött, a' Felvigyázó (Al-tanító = monitor) kivezérli a' gyermekeket székeikből, és egymás' háta-megé fél karikába állítja a' falon függő olvasó-mustrák' eleibe, 's vesszőjével mutatni kezdi a' kimondandó betűt, szótagot, vagy szót. Az olvasás így megyen:

1-6 Classis. — Ezek, a' 25 betűt mondják-el, hol rendre, hol szöktetve.

2-ik Classis. — Ezek, két betűből álló szótagokat mondanak-ki, mellyeket a' Monitor az olvasó táblán mutogat; e' megléven, mustra nélkül syllabizálnak (sillabáznak, 'sőt: szótagizálnak, szótagoznak), pl. fa; az első gyermek feleli *f*, a' második *a*, fa (azaz: *eff a = fa*)

3-ik Classis. — Ezek, 3 betűből álló szótagokat tanulnak, pl. jól: az első *j*, a' második *ó*, a' harmadik *l*, jól (*je ó el = jól*).

4-ik Classis. — Ezek, 4 betűből álló szótagokat tanulnak, de előbb a' szótagot mondják-ki, könyv nélkül, 's azután az abban lévő betűket. pl. kard: az első gyermek kimondja *kard*, azután *k-a-r-d = kard*.

5-ik Classis. — Ezek, 2--3 tagu szókat mondanak-ki a' fennebbi mód szerint: a' tanító mondja pl. Ember: az első gyermek viszonozza *Em-ber*, a' második mondja: *E-m. = Em*; a' harmadik: *b-e-r = ber = Ember*, 's így tovább.

6-ik Classis. — Ezek, délelőtt 3--4 tagból álló szókat szótagizálnak a' fennebbi mód szerint; délután pedig 1-2-3 tagu szókból álló gondolatokat olvasnak. Ezen délelőtti-és utáni különbség megtartatik a' következő Classisokban is.

7-ik Classis. — Ezek, délelőtt könyv-nélkül szótagizálnak; azután, apró betűkkel nyomtatott gondolatokat olvasnak, mellyeknek szótagjai pütsenek megszagatva; azután tzelarányos erköltsi kérdésekre felelnek, könyv-nélkül.

8-ik Classis. — Ezek, a' fennebbi gyakorlásokon kívül, szépen nyomtatott könyvekből olvasnak, 's az ő' feleleteiknek, az erköltsi kérdésekre; hosszabbaknak, az erköltsi kérdésekre; hosszabbaknak, bajosabbaknak, szebbeknek és velősebbeknek kell lennie. A' legjobb olvasó mindenkor a' Monitor' jobján áll. Ha a' gyermekek, ház' szűk-volta miatt; egyszerre mind nem olvashatnak; tehát előbb fele olvas, az alatt a' más fele ír, 's azután, megfordítva.

c) *Számvetés.*

A' Számvetésre-nézve 10 Classis van, mellyek az 5-ik, 6-ik, 7-ik és 8-ik Classisokból formáltatnak

1-s6 Classis. — Ezek, a' Számokat tanulják írni és egymás mellé rakni a' számvető-táblán; e' megléven, fél karikába állanak, és egy Feladást (kidolgozandó számot) olvasnak-fel az előttök függő számvető-tábláról.

2-ik Classis. — Ezek, az egyszerű Össze-adást (összeszámlálást) tanulják három féle-képpen: —

Először: — Vissza menvén asztalaikhoz, azon egész munkát, mellyet a' számvető-táblán láttak és olvastak, a' Monitor elmondván, leírják.

Másodszor: — Egymásnak számokat dictálnak (mondanak-elő), 's azokat leírják és felolvassák; pl.

Az első gyermek mondja: 5202, ez áll 5, 2, 0, 2-ből;

Második gyermek mondja: 2310, ez áll 2, 3, 1, 0-ből

Harmadik mondja 1246; ez áll 1, 2, 4, 6-ből; 's ekkor ezt mondja: "Húzzatok két Vonást"! Ekkor a' Monitor megvizsgálja mindenik táblát, és ha

hiba csett a' leírásban, megigazítja, 's a' gyakorlás tovább folj.

Negyedik gyermek kezdi össze-számlálni, mondván: első oszlop (columna), 6 és 2 tézsen 8-at; a' 8-at írom a' 6 alá. Ekkor a' 8-ast mindenik gyermek béírja a' két Vonás közé.

Az Ötödik gyermek mondja: második oszlop, 4 és 1, tézsen 5-öt; az 5-öt írom a' 4 alá, ezt is leírják.

Hatodik gyermek mondja: harmadik oszlop, 2 és 5, tézsen 5-öt —

A' hetedik: és 2, tézsen 7-et; írom a' 7-et a' 2 alá.

A' nyoltzadik: 1 és 2, tézsen 3-at —

A' kilentzedik: és 5, tézsen 6-ot; írom a' 6-ost az 1 alá.

Az első gyermek kimondja az egészet: 6758. — Ezen számot betűkkel is leírják. Ekkor a' Monitor megvizsgálja a' táblákat, a' hibákat megigazítja, és a' ki hibázott, egy hellyel alább ül. Ekkor ledörgölvén a' számokat, új gyakorláshoz kezdenek.

Harmadszor. — Az előbbieneket tsak ezekből dolgozzák-ki, mivel' a' Monitor megfordította a' táblákat; de azzal a' különbséggel, hogy nem ők mondának-elő egymásnak, hanem a' Monitor. Ezen gyakorlás' módja a' következő Classisokban is megtartatik.

5-dik Classis. — Ezek, tanulják az össze rakott és decimalis Össze-adást (Tizedes összeszámlálást).

4-dik Classis. — Az egyszerű Kivonást (Elszámlálást).

3-dik Classis. — Az össze rakott és decimalis Kivonást (T. E.)

6-dik Classis. — Az egyszerű Sokszorozást (Többszörözést).

7-dik Classis. — Az összerakott és decimalis Sokszorozást.

8-dik Classis. — Az egyszerű Osztást.

9-dik Classis. — Az össze-rakott és decimalis Osztást.

10-dik Classis. — A' Tört-számokat és Hármás régulat (Darabszám, Szeresintézet).

C) *A' Monitorok' állapotját, számát és kötelességeit.*

A' Monitorok az oskolának legderekabb gyermekeiből állanak, kiket mindenkor a' Fő-Tanító választ, a' ki sokszor maga sem több 10--12 esztendőnél. Húsz Monitornak kell lenni, t. i.

Kettő a' Rendtartásra és Írásra,

Egy a' Számvetésre, és

Egy, a' papirosra írásra-nézve.

Tizenhat pedig a' 8 Classisra-nézve, hogy gyakran változtathassanak.

A' Monitorok előre tartoznak bémenni az oskolába, hogy mindeneket, a' mik a' tanuláshoz tartoznak, rendbeszedjenek.

Minden mozdulások és tanulások a' gyermekeknek Commandoszó (Vezér-szó) által történik. A' Fő-Tanító kormányozza a' Monitorokat, 's ezek a' gyermekeket, 's így, minden dolog serényen, szép rendel és a' legnagyobb tsendességben vitetik-véghez.

A' Fő-Tanítónak szoros kötelessége a' legkissebb dologra is figyelmezni, különösen a' Monitorokra, hogy azok a' nekik adott hatalommal (mivel' a' kisebb hibákat megbüntethetik) vissza ne éljenek. Nints 'hát alkalmatosságok, hivataljok miatt elkevéljenni, tudván, hogy a' mint azt érdemekkel megnyerték, éppen úgy, hibájok által tüstént el is veszthetik. A' jó rend' fenntartására szüntelen felvigyáz egy választott gyermek a' 8-dik Classisból, a' ki, hogy idejét el ne veszesse, hivatala' ideje-alatt épületes erköltsi könyveket olvas.

Jutalom.

Ez, áll dítséretből az egész Oskola előtt, jutalom tzedulákból, mellyek nyakába akasztatnak a' jó gyermeknek, elsőbb helyre ülésből, könyvekből, ját-

szó eszközökből, köntösből, pénzből 'sat. melyek tzélerányosan osztogattnak-ki; ezeken kívül, ditsérő levelekből, melyeket a' Fő-Tanító küld a' jó gyermek' Szüleihez. Monitorrá-lételből, 's több effélékből.

Büntetés.

Ez, áll: a' jutalom-tzedulák' elvesztéséből, büntető tzedulák' hordozásából, hátrább-ülésből, árestomból, Monitor-ság' elvesztéséből, közönséges lepirongatásból, kedvetlen levelekből a' szülékhez, 's több ilyenekből. A' nagyobb hibák' ellátására (megbírálására) és megbüntetésére-nézve törvényt ültet a' Fő-Tanító; a' bírák állanak a' Monitorokból és egynehány választott gyermekekből; ezek, a' dolgot férfiúi komolysággal ellátják, megítélik, és referálnak róla a' Fő-Tanítónak. Ezen gyermek-Bírákról, azt tapasztalták, hogy mindenkor a' legigasságosabb ítéletet tészik hibázott barátjokról.

A' Fő-Tanítónak gyakran meg kell fordulni a' Classisok között, hogy ez által az iparkodás ébresztessék, és a' jó rend fenn-tartassék. Ha a' szelidebb büntetések nem használnának, akkor, ki-ispattatás is követi a' vétkest.

Szelidséggel folj az egész nevelés; nintsen itt verekedés, szidalmazás, atkozódás, lármázás, melyek a' lelket letiporják; rend, pontosság, tsendesség és igasság uralkodik ezen megbetsülhetetlen nevelés' környékében; ezen nevelésnek fő tzélja az, hogy a' vétkezhetést jó-elein meggátolja, tudván, hogy a' büntetés nem mindenkor elégséges a' vétket gyökerestől kiszaggatni.

Hogy mind az, a' mi jó, a' gyermekek' lelkében annál-méjjebb gyökert verhessen, a' Fő-Tanító felolvastatja hetenként, legalább háromszor, délutáni tanulás után, a' *Magaviselet' Ré-guláit*, melyek e' következendők:

1-ör Délelőtt 9 (vagy más) órakor, „ délután 2-kor pontosan oskolába men-
„ ni, még pedig a' legnagyobb tsendes-
„ séggel.

2-ör Ábrázatját, száját, kezét, lá-
„ bát tisztán megmosni, megfésülködni,
„ köntössét tisztán tartani, és meztláb
„ oskolába nem menni.

3-ör Tanulás alatt a' legnagyobb tsen-
„ dességben lenni.

4-er Az életnek minden környül-
„ állásaiban igazat mondani.

5-ör Minden embernek szolgálni kí-
„ vanni, és az állatokhoz emberi módon
„ viseltetni.

6-ör A' rossz társaságot felettébb
„ kerülni.

7-er A' könyörgés és áhíthatosság a-
„ latt, figyelmezni, és buzgó lélekből i-
„ mátkozni.

8-ör Semmi illetlen szókat ki nem
„ mondani.

9-er Senkit ki nem nevetni, senki-
„ vel nem tsufolódni, főképpen a' beteg,
„ szegény, és nyomorék emberekkel.

10-er Templomban a' legnagyobb
„ tsendességgel és tisztelettel lenni, 's az
„ Isteni tiszteleten pontosan megjelenni.

11-er Az oskola' minden törvényei-
„ nek és rendszabásainak pontosan en-
„ gedelmeskedni.

12-ör Szülei és Elöljárói eránt tisz-
„ telettel és alázatossággal viseltetni.

13-ör Egymással soha nem vesze-
„ kedni, hanem barátságoson bánni, és
„ egymást igazán testvéri módon szeretni.

Hogy ezen nevelés' módja mennyi-
ben különbözzék az eddigvalótól mind
tzéljára, mind az időre és költségre, mind
pedig következéseire-nézve, azt, a' fi-
gyelmező olvasó, tsak ezen fennebbi pon-
totskákból is tisztán által-láthatja.

Az egész nevelést bé lehet végezni,
jó eszü és szorgalmatos gyermekekkel,
15 hólnapok alatt, gyengébbekkel pe-

dig legfeljebb 2 esztendő alatt; az eszes és szorgalmatos hamar elé-megyen, a' gyenge későbbre, és így; az első nem akadályoztatik az utolsó által. Nem ritkán találtak már olyan gyermekek, kik, három napi tanulás után, minden betűket meg tudtak nevezni, és leírni; találtak olyan 5 -- 6 esztendőös gyermekek is, a' kik hiba nélkül, sebessen és szépen tudtak írni, olvasni, számot-venni, és a' feltett kérdésre, egész férfiúi megállapodottsággal, ügyesen és eszesen felelni.

A' rövidség nem engedé ezúttal, hogy ezen oskolát a' maga' egész valóságában leírjam; sok fontos környúlállások' felfedezését kéntelen valék elmellőzni; ezen néhány tsekély vonásaimból tsak ugyan minden-ki alkalmasint megértheti annak minémüségét. De mihelyt valamely kedvező környúlállás meg fog szólítani, legottan a' többit is közleni fogom, és bizonyossá tészem a' megszólítót arról, hogy bennem, ezen szent tzielérésére-nézve, a' legbuzgóbb és fáradhatatlanabb segédre fog találni. M. Vársárhelyen, 1850. *Szentgyörgyi Mihály.*

A' Nzti. Társalkodó' Redactiojának Figelemre méltó Jelentése

A' Nzti. Társalkodó' 30-dik Számja' legutólján van egy rövid tudósítás, mely egy érdekes Uri ember' észrevétele szerint, nem egészen megnyugtató. De, mit tegyünk neki, ha a' felelő éppen tsak azt felelte. Mindazáltal, 400 forint előfizetett pénz-vissza' adásából, azt lehet kihozni, hogy az említett Praenumerátató, nem nyomtattatja-ki a' bődög-emeleketü Benkő' Transilvaniájá t — hihető, az Előfizetők' keves száma miatt. — Ebben, bizonyosok lévén, —

Most; egy új planum van ezen betses Munka' kinyomtatása eránt munkában, melynek ezúttal tsak rövid értelmét adjuk a' tudós és tudomány körül forgó Ns. Publicumnak tudtára, úgymint —

1.) A' Benkő' Transilvaniájának az a' két Kötete, mely már ki volt nyomtatva; és rég' elfogyott, újjra ki fog nyomtatni, és pedig most pompáson, — ezt ígéri a' Redactio.

2.) Ez a' két Kötet, azon módon adódik-ki, a' mint van, a' bődög emlékezetünk meg nem változtatott Textusával; de, ha lehet Notákkal is.

3.) Ha a' hiteles és tsalhatatlan Aláírások' száma elfogadható lessz Januárius' 1-ső napjáig, 1831; úgy, az itt következő ígret már ma is tsalhatatlan, és bátorságos helyre van léteve, mint jutalom, azoknak számokra,

4.) A' kik az esmért két Kötethez legjobb Notákat írnak, együtt ketten, hárman, vagy tsak Egy; minden egy nyomtatott árkuést tevő legjobb Notákért nyér az Író egy species aranyat, vagy két Kötet újj kiadást.

5.) Ki a' kézírásban veszteglő Specialis Részt, jó Nótákkal térdva, vagy a' nélkül, és Imprimaturral megerössítve adja által nyomtatás alá: ezen 3-dik Kötetnek (vagy ha 4-dik Kötettel is szaporodna, annak is) minden 1 nyomtatott árkuésért, kap az Író egyegy ezüst tallért; a' Notáknak árkuésért (ezeket külön felszámlálva) egyegy species aranyat.

6.) Háromféle (párisi matrixba öntött) betűvel lessz az egész Transilvania nyomtatva: az idvezült Szerző' Munkája Mediával, saját nótája Ciceróval, az újj, idegen Nóták Garmondal.

7.) Egyegy Kötetnek az ára (de tsak ezt a' szép és kedves Munkát elő-segítő Előfizetők' nézve), lessz 2 for. C. pénzben, és annyi ezüst garas, a' hány arany, jutalmul kifizetődik. Az előre befizetendő foglaló tebát, melynek beküldése' utolsó határat e' foljó esztendei utolsó Számu Nzti. Társalkodóban és a' Magyarországi két esméretes Foljó-íráskokban fogjuk kiszabni, tsak 2 forint lessz, mint foglaló; azon előre bocsátott feltétel mellett, hogy az Első Kötetet általvevő Előfizető, tsak úgy veheti azt által, ha ugyanakkor a' következő 2 forintot leteszi, a' következő Kötet' elfoglalására.

8.) Minden elrendeltetéseknek és készen álló ígreteknek; tsak akkor lessz törvényes erejek, ha a' Kiadó Dec. utólján jó-szándékát annyira láttja beteljesedni, hogy a' valóságos Előrefizetést kihirdetheti és a' megígért két forintok' beszédhetésében, bizonyos lejénd:

Valamint Erdélyben úgy Magyarországon is, a' Subscriptiókat Jurisdictionként, együtt küldeni-be, — legbizonyosabb lépés volna annak bizonyossá-tételére, hogy a' Kiadó a' Munkát, mindjárt az esztendő' elején kezdhetné nyomtatni, mivel' már akkor és úgy, az Előfizetők' fizetésében bizonyos lévén, az újj Notákat is kezéhez veheti, 's ezeket, a' Felsőbbség által kirendelendő Censurair-Bízosság által megvizsgálthatja. — Minden 10 subscribálónak 's utóbb, fizetőnek, össze-szerzéséért, jár a' gondoskodónak gratis egy Exemplár.